

Պ. Ա. Յ. Մ. Ա. Ն. Գ.

Տարեկան գին 4. Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 6 մէքիս վեցամսեայ 3
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 2 դրու է. աւելի անգամներու համար սակարկութիւն կը լինի:

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ. Ա. Յ. Մ. Ա. Ն. Գ.

Լրագրոյ վերաբերեալ նամակ եւ այլ գրութիւն պէտք է ուղղել Մ. Յ. Մէլիքեան, Պապար Ալի շահ-սէտի քիւ 20 Տ. ձիվէկեան Է-Ֆէնիի սպարաւոր:

Տէր և Տնօրէն Մ. Յ. Մէլիքեան

20 փարս

Խմբագիր Բ. ՊԱՅԱՆՅԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՍԵՂԱՆ Ի ԿԻ

ՀԱՅ ԳԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Կրօնական ժողովոյ որոշմամբ, Արժ. Տ. Զաքարիա վարդապետ, այցելեց Սէլանիկի Հայ դպրոցականութիւնը, և հետեւեալ տեղեկագիրը մատուցեց Գեր. Պատր. Տեղապահ Ս. Հօր:

« Գերապատիւ Պատրիարքական փոխանորդ Ս. Հայր:

« Ըստ որոշման պատկառելի ժողովոյ ի թեմադրանիկէ ունեցած միամտեայ պաշտօնավարութեան արդիւնքը նախապէս Ձեր Գերապատուութեանն ի պաշտօնէ հաղորդած լինելով, կը փութամ յաւակցել այսօր և ներկայ համառօտագործ տեղեկագիրս յիշեալ քաղաքին մէջ պահպանեալ մերազնեկց անցեալ և արդի վիճակին վրայօք:

« Թեմադրանիկէի հայ դպրոցականութիւնն կ'սկսի 30—35 տարի յառաջ թէ՛ Պոլսէն և թէ՛ Թուրքիոյ զանազան գաւառներէն անդր դադրող 4—5 ընտանեաց բնակութիւն հաստատուողն. այս ընտանիքներէն միոյն տոհմն՝ որ սերեալ է Եւդոկիայի Արսլանեան գերդաստանէն, զարդիւն կը բաղկանայ չորս քսան անձանցմէ, որք Լատինացեալ են և անոնցմէ այլք ևս Յունական եկեղեցւոյ յարած, որք Արմենօփոլ անունը կը կրեն: Սոյն Արմենօփոլներէն միոյն հետ՝ որ փաստաբան Երովագի էֆ. կը կոչուի, տեսաւորելով տեղեկացայ, թէ օտարաց հետ խնամանալով հեռացած են Հայ տղգութեան և թէ Հայաստանեայց Ս. եկեղեցւոյ հոգեւոր մատակարարութիւններէն զրկեալ լինելոյն առթիւ. յակամայոյ ոտապուած են գլխով ի գլխով Յօրն և Լատին եկեղեցեաց:

« Սոյն Յունացեալ և Լատինացեալ ընտանիքներէն զատ կան նաեւ Աղբիւնուպոլսեցի, Պրուսացի, Ատաբաղաբցի, Մալկարացի, Քեմախցի, ընդամենը քսան և հինգ տնեցիք, ընդ որս և պանդուխտ ամուսնիք, որոց բոլորն ընդ այլ և ընդ կին գրեթէ 135 հոգի են և որք տասն և վեց տարիներէ յետէ ի թեմադրանիկէ դադրելով ընտկութիւն հաստատած: Սորա մեծաւ մասամբ արուեստաւորք են, իսկ մնացեալներն այլ և այլ պաշտօնեայք, և ի հարկին կը դիմեն Յօրն և Լատին եկեղեցեաց, որոց առաջնոյն պաշտօնեայն կրկնամկրտութիւնը ի դործ կը դնէ միշտ և նոյն իսկ Հայ եկեղեցեայ մը անունը առանց փոխելու ինչպէս նաև առանց հեղ-

լոյ կանթեղի իւղը անոր վերայ չլաղեր. իսկ վերջնոյն պաշտօնեայն «արտաքոյ եկեղեցւոյ չիք վերկուծիւն և գոչելով՝ Հայ երախայ մը մկրտելու միջոցին կանխաւ կը հրաժարեցնէ զինքնայրն:

« Իրաց այս վիճակին մէջ՝ ժողովրդեան մեծագոյն մասն կը ցանկայ ունենալ այժմ մի մատուռ, մի դերեղմանատուն և մի հոգեւոր հովիւ ի պահպանութիւն իրենց կրօնից և աղքատութեան, որք արդէն վտանգի ենթարկուած են յիշատակեալ կղերին անպաշտութեանց և աւս սէր մամնայի ըրած զոչաքաղութեանց պատճառաւ:

« Իսկ Եանեա երթալս յետաձգեալուս պատճառն ձմեռնային ներկայ եղանակիս մէջ հնդեռոտանօրեայ ցամաքային և տաժանելի ճանապարհորդութեան խորշիւս և ծովու ճամբով եղած աստիճանաւոր անբաւականութիւնն էր:

« Մնամ սրբելի աղբիւս և Ձեր Գերապատուութեան անգին կենացն միշտ աղօթարար
Չառլէս Դ. Վ. Եւլէ-
է Բաբուսէն Ս. Երանսէֆ
31/5 Դեկտ. 1884
Խալիկտար:

Ահա տեղեկագիր մը, որ կատարեալապէս կը պատկերացնէ Սէլանիկի Հայ դպրոցականաց վիճակն: Անոնք որ թերահաւատ են տակաւին և չեն ուզեր ընդունիլ թէ, Հայաստանեայց եկեղեցին միայն կրնայ պահպանել մեր ազգը, թո՛ղ տեսնեն թէ, որչափ Հայեր լատինացեալ և յունացեալ են ի Սէլանիկ, անդ աղբալին մատուռ և Հայ քահանայ չգտնուելուն համար: Մարդ մը՝ որ իւր շահուն համար պարտաւորեալ է դադրել օտար երկիր, երբ անդ ծնունդ ունենայ, միւրրտողը լատին լինի, մահ ունենայ, թաղուր յոյն լինի, հարսանիք ունենայ, պատկառելի պուլկար լինի, այն մարդը, այն Հայ ընտանիքը ևս պարտաւոր լատինացի, յունացի, և պուլկարանալ, վերջապէս Հայ լինելէ դադրել:

Սէլանիկ ծովեզրեայ քաղաք մ'է, և Պոլսոյ հետ միշտ յարաբերութեան մէջ: Երբ Սէլանիկ այսչափ անխնամ թողուած է, դիւրին է հետեւեցնել ուրիշ հեռաւոր վայրաց մէջ գտնուող Հայ դպրոցականաց վիճակը: Ետտ պարզ է խընդիրը. ամենքն ալ ի կորուստ երթալու վրայ են... և մենք աստ կաթողիկոս, Պատրիարք, Տեղապահ և ին դնելու համար մեծ հոգեւոր մէջ կը տարուբերինք, մինչ Հայերն իրենց հայրենի երկրին մէջ օր աւուր աղքատանալու և թշուառանալու վրայ են, իսկ հայ ճարտու համար օտար երկիրներ դադրութեանն ալ օր աւուր կորսուելու և անհետանալու վրայ:

Տ. Զաքարիա վարդապետ՝ Եանեա չերթալը պատճառաւորներ է ծախուց անբաւականութեամբ: Ուրեմն եթէ ըստ բաւականին ծախք վճարուած լինէր, Տ. Զաքարիա վարդապետ Եանեա եւս պիտի երթար, ուր՝ ո՛ր դիմէ, ինչ կորուստներ յերեւան պիտի հաներ:

Արդ, Պատրիարքարանը Տ. Զաքարիա վարդապետին մինչեւ Սէլանիկ երթալ կարենալու չափ դըրամ վճարած էր նա ալ նոյնչափ իւր պաշտօնի ի դուրս հանեց, արդեօք կարելի չէ՞ր որ քիչ մ'աւելի դրամ վճարուէր և Տ. Զաքարիա վարդապետ իւր այցելութեան սահմանեալ վայրերն այցելած վերադառնար, որպէս զի այդ յունական և ալաւական վայրաց վրայ ըստ կարելոյն տեղեկութիւն ստացած լինէինք:

Երբ Հայ անհատ մը կրօնափոխ լինի, կամ ուրիշ պատճառաւ մը կորուսի, խորին ցաւ կ'ըզանք արդեօք 30—35 տարիներէ ի վեր Սէլանիկի մէջ կորուսեալ Հայ եղբարց վրայ ինչ պէտք է զգանք: Երբ Գեորգը Եօրկի, Յովհաննէսը Եանի անուանեալ տեսնենք, մեր անփութութեան վրայ պէտք չէ՞ դայրանանք:

Վեց տարիներէ ի վեր աղբին ցաւոց դարձան լինելու համար Դաստիարակութեան և Գաւառական այցելութեանց համար ծախուց յատուկ դուրսներ սահմանուեցան Կեդր. Մետուկին տարեկան ելմացոյցին մէջ. բայց վեց տարիներէ ի վեր Գեդ. Եւլէ ի դործ դրուեցաւ այդ որոշումը մեռեալ տառ պահելու համար. պաշտօնական և անպաշտօն ընդդիմութիւնը տեղի ունեցան, որպէս զի Կեդր. Մետուկը չվճարէ կամ վճարելու սովորութիւն չընէ այդ տեսակ ծախքեր: Սակայն միւս կողմէ Պատրիարքարանի պաշտօնեայք անբաւական են ըսելով, ամսական ծախքը բարձրացուցին 20—25 հազար դահեկանի, մինչ այժմ 15 հազարով ալ կը բաւականանան: Կրքնային այն տոտն ալ 15 հազարով բաւականանալ, բայց չըրին, որպէս զի Դաստիարակութեան և Գաւառական այցելութեանց համար Կեդր. Մետուկէն դրամ վճարելու սովորութիւն չլինի:

Չգիտենք ինչ օգուտ պիտի ընեն Պատրիարքարանի դիւանատան մէջ զիջեալ և հետզհետէ դիւղուելու վրայ եղող անհատնում տուածները, անթիւ ծրագրեր, մրադրեր. ինչ օգուտ ասոնցմէ՞ Սէլանիկի կորուսեալ Հայոց, Եանեա-յի կորուսեալ Հայոց, և ուրիշ տեղեր տաղանաւոր Հայոց:

Երբ արդեօք պիտի խելարելինք, և Պատրիարքարանի մէջ պէտք եղածին չափ մարդ գործածելով, Կեդր. Մետուկին հասութիւց

մեծ մասը պիտի սահմանենք հոգեւոր այցելութեանց, որպէս զի դժբաղդ Հայեր կորստէ աղատին կամ միմիջորում, երբ պիտի յատկայենք Կեդր. վարժարանին պիտոյնց, որպէս զի հասնի աղբին, մարդ, պաշտօնեայ պատրաստուի և ոչ իւր հանգիստը վնասող, լեզուով միայն աղբին բարիք և յաւաքեմութիւն կամեցող կամ անտարբեր պաշտօնեայնք:

Կեդր. վարժութեան անհրաժեշտ պարտաւորութիւնն է, Տ. Զաքարիա վարդապետին տեղեկագրին վրայ, անմիջապէս ձեռնարկել Սէլանիկի Հայ դպրոցականաց խնդիրը կարգադրել, կայսերական կառավարութեանէն դերեղմանատան տեղ մը խնդրել, անդ մատուռ մը հաստատել, քահանայ մը, բանիւրէն քահանայ մը յատկացնել: Տեղացիք արդէն պատրաստակա՞նութիւն կը ցուցնեն դրամով օգնել այդ պիտայից լրացման. սակայն կեդրոնն անոնց իսկ նայելու չէ, կանխաւ պէտք եղած զոհողութիւնն ինք ընելու է:

Սէլանիկ իբրեւ վաճառաշահ եկեղան մեծ ուշադրութեան արժանի է: Անոր արդի և ապագայ վիճակէն բաղձօք կրնան օգտիլ Հայ դպրոցականը. ուստի այժմէն անդ մատուռ և հոգեւոր տեսչութիւն հաստատելու գաղափարը, տնտեսական տեսակէտով մանաւանդ, խիստ ստիպողական կը նկատուի: Այդ հաստատութիւնը բաղձաց թելադրել կը լինին անդ դիմելու և հաստատուելու առեւտրական նպատակներով: Տնտեսագիտական հրահանգներ և Գաղաքական տնտեսութեան դասեր այնքան օգուտ չեն ընծայեր աղբին, որչափ այսպիսի գործնական և հրապուրիչ դասեր: Կրնայ լինի որ անդ զետեղուելու գնացող Հայ դպրոցականաց մէջ, մեր աղբն ալ, օր մը, մեծ բարեբարաց յառնելը տեսնելու և վայելելու բաղձն ունենայ: Բայց այս օրուրնէ սերմանել պէտք է սկսիլ, որպէս զի յետոյ կարենանք հնձել:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ա. Պ. Ա. Ն. Ի. Ա.

Եւրոպական լրագիրք վերջին օրերս անդլիական Բէլ-Մէլ-Կալէթ լրագրէն աւելով՝ հրատարակած էին « Ալպտինիական աղգային մասնաւորութիւն » մէկ կարծեցեալ յայտարարութիւնն, որ մեծ տէրութեանց ուղղեալ էր և որ ծանր դանդաղութեան ամբաստանութիւններ կը պարունակէր Շրոտայի Օմֆ. իշխանութեանց դէմ: Այժմ ստուգուած է թէ, այս յայտարարութիւն բոլորովին չինժու է,

և անոր ներքեւ ստորագրութիւն ունեցող Ալլախիանցիք կը բողոքեն և կը յայտարարեն թէ, բնաւ տեղեկութիւն չունեն Քէլ-Մէլ-Կա-ղէթի հրատարակած յայտարարութենէն: Ալլախիոյ մէջ « ազգային մասնախումբ » չկայ, Նայե-Ֆրայե-Քրէսէ լրագրին Շքորտայի թղթակցը կը ծանուցանէ թէ, Գորֆուի մէջ այս անուամբ կապակցելի գործակալութիւն մը կայ, չահագէտներէ կազմեալ, որք, յանուն Ալլախիանցեաց ատուրք գատին», նուէրներ հաւաքելու պատրուակին ներքեւ, հանգարտութիւն իրենց գրպանը կը նետեն հաւաքեալ գումարները: Պէտք է որ, կը յարէ Վիէննական թերթին թղթակցին, Եւրոպական մամուլը զգոյշ լինի այս խաբէրայնութիւն դէմ, որք իրենց անձնական շահը կը հոգան ազգային հայրենասիրութեան վերարկուն ներքեւ: Պէտք է որ Բրուսէ, յօգուտ Ալլախիոյ անգործութեան, համաձայնի Հելլենական կառավարութեան հետ՝ վերջ տալու համար Գորֆուի ալլախիական կարծեցեալ մասնախումբին մեղապարտ մերենայութեանց: Պէտք է օգուտ քաղել այն լաւագոյն տրամադրութիւններէ, զորս Աթենքի կառավարութիւնը ժամանակէ մ'ի վեր կը տածէ առ թուրքիա:

ԱՆԳԼԻՍ ԵՒ ԹՈՒՐԿԻԱ

Վիէննայէն դեկտ. 17 թուով կը հեռագրեն Ռիւթէրի գործակալութեան թէ, Լոնտոնի Օսմ. դեսպան Միւղիւրիւս վաշա ծանուցեր է Բ. Դրան թէ, Լորտ Կրանվիլ պատշաճ կը համարի որ Բ. Դուսն, Եֆէպոսի վերաբերմամբ իւր գեւորացիները Կ. Պոլսոյ անգլ. դործակատար Պ. Ռիւտհէմի միջոցաւ հաղորդէ Անգլիոյ բան թէ Միւղիւրիւս վաշայի միջոցաւ: Այս գեւորացիներ վրայ, Բ. Դուսն կրկնէ թէ, Պ. Ռիւտհէմի թէ, կը բաղձայ Անգլիոյ հետ համաձայնի այս խնդրոյ վրայ, և հարցուցեր է թէ արդեօք օգտակար չլինի Օսմ. յատուկ պատուիրակ մը զրկել ի Լոնտոն, իմացունելով միանգամայն թէ Կայս. կառավարութիւնը կը խորհի Ահմէտ Մուխար վաշայի յանձնել այս պաշտօնը: Պ. Ռիւտհէմ պատասխաններ է թէ, այդ պատուիրակութիւն չլինար օգտակար լինել, եթէ Բ. Դուսն կտնայ իսկ չյայտնէ այն կէտեր, զորս կ'ուզէ ներկայել Անգլ. կառավարութեան նկատողութեան: Բ. Դուսնը պատասխաններ է թէ, իւր գլխաւոր վախճանը սա է որ Անգլ. դորքերը մեկնին Եֆէպոսէն ու թմամոյ մէջ, Առ այս Պ. Ռիւտհէմ պատասխաններ է թէ, թէ և հրահանգ չունի իւր կառավարութեանէն, բայց իւր անձնական կարծեւոր անհնար է անմիջապէս թուական մը սահմանել անգլ. զորաց Եֆէպոսէ մեկնելուն: Անգլ. դործակատարը միանգամայն ըսեր է թէ, ինք այս մասին չլինար բանակցել Բ. Դրան հետ, ուստի լաւագոյն է որ Բ. Դուսնը մանրամասնորէն գրով յայտնէ ինչ որ կը բաղձայ ներկայել Անգլ. կառավարութեան նկատմամբ: Ըստ այսմ նախարարաց խորհուրդն այժմ ծանուցադրելով խմբագրելու կ'ըստի, որ պիտի պարունակէ երբ Բ. Դրան առաջարկներն ի մասին Անգլիո-թուրք համաձայնութեան մը վերաբերմամբ Եֆէպոսի:

— 0 —

Լոնտոն 20 դեկտ. — Սթանտարտ կ'ըսէ թէ, Խոսիա պիտի պաշտպանէ Անգլ. աշխարհավարութիւնն յնգլիո-

տոս, և թէ ասոր փոխարէն Անգլիա պիտի պիտի տայ Խոսիոյ գրաւել Ջիւլիանի նաւահանգիստն և ուրիշ երկու կէտեր Կարմիր ծովու երկրաց վրայ:

Լոնտոն 18 դեկտ. — Լրագրիք ու մանք Պ. Ռիւթիւր Պլենդի մէկ նամակը կը հրատարակեն յայտարարող թէ, ինք կարող է՝ եթէ Բրիտանական կառավարութիւնն ուզէ՝ լիազօր իշխանութիւն տալ իրեն Սուլթանցի ապստամբաց գլխին խաղաղական միջոցներով ձեռք բերել ինչ որ Լորտ Ռիւթի պիտի կրնայ ձեռք բերել զինու զորութեամբ: Պ. Պլենդի իւր պաշտօնին յաջողութեան համար անխուսելի պայման կը դնէ բարեկամական կապերու ամրապնդումն ընդ մէջ Անգլիոյ և Թուրքիոյ:

Լոնտոն 19 դեկտ. — Տուրքի մարտան պաշտօնեայք սնտուկ մը գրաւեցին, որ ձոյլ երկաթ կը պարունակէ ըստ ձեռք էր, բայց իրօք 200 լիւրա ու ժամանակ կը պարունակէր:

Պէրլին 17 դեկտ. — Երէկ մանրակրկիտ խաղաղութիւնը եղան բոլոր զօրանոցներու մէջ: Անխնայական անտրակներ կը մնտուէին, որք այս վերջին ժամանակներս բաշխուեր են զօրաց: Կառավարութիւնը գաղտնի կը պահէ խաղաղութեանց արդիւնքը:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

— 0 —

Բեդրսպուրկէն հեռագրի մը կը ծանուցանէ թէ, Օսմ. դեսպան Շաքիր վաշա դեկտ. 15ին Կալինայի պալատն երթալով, պատիւ ունեցեր է հանգիստացէս Զարին և Զարուհեյն ներկայանալու, որք շրջապատեալ էին Կայսերական գերդաստանի անդամներէն և բարձրատիճան պաշտօնատարներէ, Դեուպանը Վեհ. Սուլթանին կողմէ Զարին մատուցեր է նշանը իմ թիւղի ահանակու պատուանշանն և Մարի Ֆէտտուրիմա կայսրուհեյն՝ Շէֆագաթի պատուանշանին մեծ ժապաւէնը: Ռուսիոյ Զարն և Զարուհեյն խնդրեր են Վեհ. դեսպանէն, որպէս զի իրենց շնորհակալութիւններն հաղորդէ Վեհ. Սուլթանին՝ սոյն համակրական և բարեկամական ցոյցին, ինչպէս նաեւ Միւղիւրի Միւղիւրի մեծ դքսին վերջերս եղած սիրալիր ընդունելութեան համար:

Ռուսական դեսպան Պ. տը Նէլիտով Բեդրսպուրկէ հասած ժամանակ՝ Վեհ. Զարին ներկայանալու պատիւ ունենալով, մեծ պատուասիրութեամբ ընդունուեր է: Պ. Չէնովիէֆ Կ. Պոլսոյ Ռուսական դեսպանութեան պաշտօնն ընդունած չլինելով, կ'ըսուի թէ նորէն Պ. տը Նէլիտով մայրաքաղաքս Կիւտի գայ յունուարի վերջերը:

Ռուսիոյ Զարն՝ Սպիտակ Մըծուոյ պատուանշանին մեծ ժապաւէնը տուաւ Յունաց Պատրիարք Յովսիփ Գ. Սրբազանի:

Նէտոլոս կը կարծէ գիտնալ թէ, Բ. Դուսնը նորէն կը խորհի արգելքի ներքեւ դնել այն երկաթուղւոյ գլխերը, զորս այս միջոցիս կը շահագործէ Արեւելեան երկաթուղեաց Աստրիական ընկերութիւնը: Մեր յոյն պաշտօնակցին այս լուրն երաշխաւորութեան պէտք ունի, զի անհաւանական կ'երեւի մեզ որ Կայս. կառավարութիւնը վերադառնայ այնպիսի ծայրայեղ անօրինութեան մը, զոր արդէն անգամ մը պատշաճ դատուց վերջնապէս յետաձգել, մանաւանդ որ կրնայ յայտարար Օսմ. Պանքային հետ սկսեալ բանակցութեանց ընթացքը:

Ֆիւկարօ լրագրին՝ իւր դեկտ. 15 թուով՝ կը ծանուցանէ թէ, Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական դեսպան տը Նոյալ մարքիդն ընտանեկան դու-

ծոց պատճառաւ խնդրեր է հրաժարիլ իւր պաշտօնէն: Եթէ այս խնդիր ընդունուի Հանրապետական կառավարութիւնէն, հաւանական կը համարուի որ Պարէշի արգի Ֆրանսական դեսպան Պ. Ռիւթի պիտի յաջորդէ նմա:

Գերմանական դեսպան Պ. Ռատովիւ թէպէտ դեռ անկողնոյ կը ծառայէ, սակայն Ն. Վեհմուլթիւնն այնքան արագ կը վերստանայ իւր ոյժն որ Եթէ ինչ կը յուսան թէ պիտի կրնայ տուր ելնել Եֆէպոսէն տօնէն յետոյ:

Անգլիական լրագրիք կը ծանուցանէ թէ, Անգլիական դեսպանատան ղեկավարական կցորդ թրթթըր հաղարարեան, — որ այս միջոցիս Մակեդոնիա կը գլխունուի յատուկ պաշտօնով—Մեծն Բրիտանիոյ պատերազմական դործոց նախարարութեան պաշտօն ստացեր է: որպէս զի աստ Ամերիկայի Պէրտան զօրավարին հետ բանակցի նորա հնարած վերջին ծավառութիւնն և այլ ուղղական դործիքները գնելու համար: Անգլ. դեսպանատան կողմէ հարկ եղած յատակագծերն արդէն զրկուեր են Հարթինթըն մարքիդին:

Կայսերական հրամանաւ, ծովային գործոց նախարարութեան մէջ դռնուող հետեւապաշտօն վաշտն ղեկավարական ջրանկար խորի մը վերածուած է: Նախնական կրթութիւններն արդէն երկու օրէ ի վեր սկսած են ընդ հրամանատարութեամբ Զէչէնյի վաշայի: Զինուորական ջրանկար այս նորա կազմ վաշտը թագսիմի հրապարակին վրայ պիտի կատարէ իւր մարզանքը:

Քորէսքոնտաս Բոլիթիւր լրագրիք կը ծանուցանէ թէ, Անգլ. դեսպանատան ղեկավարական կցորդ թրթթըր հաղարարեալ Մակեդոնիոյ վիճակին նկատմամբ հրատարակեալ մտայող տեղեկութիւններն ստուգելու համար Անգլ. դեսպանատան կողմէ Մէլանիկ զըրկուեր է, և թէ Մէլանիկ մէջ պաւասէր մասնախումբ մը գտնուելով, ոյժ կուտայ այս օրինակ ստայող և յուղի հրատարակութեանց:

Թուրքերէն լրագրիք կը ծանուցանէ թէ, Կայսերական հրամանաւ Ռուսիական նախարարութեան մէջ յատուկ յանձնաժողով մը կազմուած է ոստիկանական կանոնադրերը վերաբնակելու և Օսմ. ոստիկանութիւնը կատարելապէս վերակազմելու պաշտօնով: Այս յանձնաժողովոյ անդամք են Կազարապետութեան վարչական խորհրդից նախագահ Ֆայիդ պէյ, Պեռասական խորհրդոյ անդամ Վեհմ. Նուրեան էֆէ, Ֆէրիտ պէյ, ոստիկանական նախարարութեան խորհրդակցան և այլ երկու պաշտօնատարք: Յանձնաժողովը նախ պիտի քննէ բարենորոգմանց կատարեալ ծրագիր մը, զոր Ռուսիական կանոնադրութեան վերաբերող արտաւած է և որ Եւրոպիոյ տմեկու կազմաւորեալ ոստիկանութեան կազմակերպութիւնը կ'առաջարկէ մուծանել Թուրքիոյ մէջ:

Կը ծանուցուի թէ, Մէրսին-Ատանա-Տարսուս երկաթուղին չիւնելու և շահագործելու համար Լոնտոնի մէջ կազմեալ մասնախումբը պաշտօնապէս ծանուցեր է Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Բայիֆ վաշայի թէ, ընկերութիւնը կազմուած է և չիւնելութիւնը պիտի սկսի ի մօտոյ: Եֆէպոսէն տօնին պատճառաւ բաժնեկիցիոյ շըրջաբերութեան հանուին յետաձգուեր է մինչև յունուար 15: Ինչպէս կը տեսնուի, այս երկաթուղ-

ւոյ շինութիւնն ապահովեալ է:

Վիէննայի Օսմ. դեսպանատանն աւտորիական լրագրաց միջոցաւ հերքած է այն զրոյցները թէ, Մակեդոնիոյ նահանգին մէջ հանրային բարեկարգութիւնը խանգարուած և ապահովութիւնը վերանորոգուած է:

Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն առ Քորէսքոնտաս Բոլիթիւր թէ, Վեհ. Սուլթանն իմանալով որ Օսմ. զօրաց պատիւներ եղեր են, երբ նորա Գարատաղի հոգէն կ'անցնէին, իսկոյն վտրթայեր է հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնել Նիքիթիա իշխանին:

Կը հաւաստեն թէ, Եֆէպոսի թէժիկ վարչական խորհուրդն որոշեր է յանձնախումբ մը զրկել յեղիպոսս, որպէս զի տեղոյն վրայ քննէ օտար ծխախոտոց ներածութեան խնդիրը: Յայտնի է թէ, Եֆէպոսոս այս միջոցիս կարեւոր քանակութեամբ ծխախոտ կ'ընդունի Յունաստանէն:

Ռուսիական իշխան լրոյց նախելով, Միւղիւրիական ծովու խաղական նաւախումբը նոյն նաւահանգիստէն մեկնել է Ալլախիական ջուրերը երթալու համար:

Տ. Նիքորոյոյ վաճառատան անանկութեան պատճառաւ, Կայսրայի Մարք Գոհէն և Պարէշի Ս. Մ. Գոհէն վաճառատուքը դադարեցուցեր են իրենց վճարքը Առաջնոյն պարտքը 1,080,000 ֆրանքի և պահանջն 300,000 ֆրանքի կը հասնին, իսկ երկրորդին հաշուցոյցը դեռ յայտնի չէ: Ելմտական այս նոր ձախողութիւնը բարեբաղդաբար մնաց հասցնելու մեր հրապարակին:

Մայրաքաղաքէն դեկտ. 17 թուով կը հեռագրեն առ Քորէսքոնտաս Բոլիթիւր թէ, որովհետեւ Անգլիո-թուրք տուեւորական դաշնագրին անգլիացի պատուիրակներուն ստացած նոր հրահանգները կարեւոր զիջումներ կը պարունակեն, մանաւանդ « մանիֆաթուրայի » վերաբերեալ չիւթոյց նկատմամբ, պատճառ կայ են թաղերու թէ բանակցութիւնք ի մօտոյ յաջողապէս պիտի փակուին:

Պէլլիստէն դեկտ. 16 թուով կը հեռագրեն թէ, Սերպիոյ և Պուլղարիոյ միջեւ դիւանադիտական յարաբերութիւնք յառաջիկայ յունուար 1 ին պիտի վերսկսին:

Պարէշէն կը ծանուցանեն թէ, դեկտ. 20 ին երկաթուղւոյ երկու կառավարութեան դէմ առ դէմ իլարու դարձուելով, ու թ կառք խորտակուեր և քանի մ'ուղեւորք ու մեքենավարներէն մին վերաւորուեր են:

Մոֆիայէն հետեւեալ կը գրեն առ Մոնիթէօր Ռիւտիւրալ: « Պաշտօնական լրագրիքը Ալէքսանդր իշխանին մէկ հրամանագիրն հրատարակած է, որ 30 Պուլղար սպայներ հրամանատար կ'անուանէ գումարտակաց, Պուլղար մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս անուանմանց: Այս տարւոյ նոր ղեկավարագրերու թիւն 8,500 ի կը հասնի, որոց 6,534 Պուլղար, 955 Հրէայ և 1874 Թուրք: Սակայն Այս վերջնոց գրեթէ ամենքն ալ ղեկավարական ծառայութեան կ'ապաւին, պէտք եղած օրինական տուրքը վճարելով: Բանակին արտասովոր ելմտացոյցին մէջ վարկ մը խնդրուած է 80 թնդանօթ գնելու, Ռուսական առջև ղեկավարական նաւահանգիստ մը հաստատելու, ծովաւարակի շոգենաւ մը գնելու և զօրանոցներ շինելու համար »:

Կեսարիոյ թղթատարը կոչուող աւաղակաց քով գտնուած

149,000 զրույն և 52 կտոր արծե-
քաւոր նիւթերը Տիւղճէէն մայրա-
քաղաքս զրկուեալ են : Դրամածրար
և աւանդ ունեցողներուն աչքը
լոյս :

—Նէոլոգոս կ'ըսէ թէ Օսմ. Պաշ-
քան 50,000 ոսկի վճարեալ է Ռու-
սիոյ հիւպատոսարանին ի հաշիւ
այն հատուցմանց զորս կայսերական
կառավարութիւնն յանձն առած
էր վճարել վերջին պատերազմէն
մնացեալ Ռուս հպատակաց : Ռու-
սիոյ հիւպատոսարանն որոշեալ է
մինչեւ 12,000 Ֆրանք պահանջ ու-
նեցողներուն հաշիւը կարգադրել
այս դեմարտով, սակայն միւս պա-
հանջատեալք ըողքերն են Բեդքըս.
պոլսիկ կառավարութեան՝ ընդ-
դէմ հիւպատոսարանի սոյն որոշման :

ԱՅԴԱՅԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

—o—

Որովհետեւ Արեւելք կրօն. ժո-
ղովոյ-գիւնատունէն ի պաշտօնէ
մեզ հաղորդուած որոշումներէն
զատ ուրիշ որոշումներ ալ հրատա-
րակած էր երէկ, հակառակ մեր
դիտողութեանց, մենք ևս պար-
տաւորապէս ենք հրատարակու-
թեան տալ հետեւեալ կարեւոր ո-
րոշումները, զորս Արեւելք թէեւ
լուծած, սակայն կ'երեւի թէ իւր շա-
հուց հակառակ տեսնելով, չէր հը-
րատարակած :

1. Կրօն. ժողովն Հաճնոյ ամուս-
նութեան խնդիրը մանրամասնաբար
քննելով, կատարեալապէս համոզ-
ուեցաւ թէ, այս խնդրոյ մէջ բնաւ
բռնութիւն տեղի չէ ունեցած եւ
հետեւապէս կայստանական ծանու-
ցում մը պիտի խմբագրէ յառաջի-
կայ նստին մէջ, և այս խնդրոյ վե-
րաբերեալ կարեւոր դրութեանց
հետ հրատարակութեան պիտի
տայ :

Միւս կողմէ կրօն. ժողովոյ որոշ-
մամբ, Պատր. Գեր. Տեղապահը նա-
մակ մ'աղղած է Արեւելքի արտօ-
նատէր Տամատեան Էփէնտիի,
հարցունելով թէ, Հաճնոյ ամուս-
նութեան՝ Արեւելքի մէջ հրատա-
րակեալ՝ դայթակալից պատմու-
թեան պատասխանատուութիւնն
ինքը կ'ստանձնէ՞ թէ ոչ իւր թըղ-

թակցին անունը կը յայտնէ : Կ'երեւի
թէ կրօն. ժողովն Սոյ Ամեն. Մը-
կըրտիչ Կաթողիկոսին ստիպանաց
վրայ՝ պարտաւորուած է ի պաշ-
տօնէ դատ բանալ Արեւելքի գէմ :

2. Կրօն. ժողովն ուշադրութեան
առնելով Արեւելքի մէջ Հրազդան
(Կաթողիկոսական առաքեալ Պ. Ար-
միար) ստորագրութեամբ հրատա-
րակեալ յօդուածի մը այն մասն,
յորում ըսուած էր թէ «Ամեն. Ս.
Պատրիարք Հայրը կրօն. ժողովն իւր
(Պ. Արմիարի) հրամանին ներքեւ
դրած էր», կրօն. ժողովոյ հին ար-
ձանագրութեանց դիմաց և ստու-
գեց թէ Ն. Սրբապետութիւնն այդ-
պիսի մեծ սխալ մը չէ գործած և
չէ կարող գործել, ուստի որոշեց
պաշտօնական հերքում մը տալ
յիշեալ անպատկառ և ստայոգ-
հրատարակութեան :

Պաշտօնական աղբիւր երէկ առա-
ւօտ կանոնաւ զրկուած էր Արեւելքի
սակայն չէր հրատարակած երէկի
թերթին մէջ, տեսնելով այսօր պի-
տի հրատարակէ՞ դէթ ի շինու-
թիւն ողբացեալ հոգեւոյն Ներսէս
Սրբազանի պատուոյն :

Կրօն. ժողովը տեսնելով որ Ամեն.
Խորհրդան Սրբազանի վիճակն ի վան
փախկեցած է, կը խորհի եղեր
Մշոյ Ս. Կարապետի վանուց հայր
կարգել զայն, քանի որ տեղւոյն
ժողովուրդն ևս Նորա վանահայրու-
թեան կը բաղձայ :

ՀԵՌԱԳԻՐ

Հայրցիկ 23 դեկտ.

Նիւտէրվալտի անշխանականաց
դէմ (սպանութեան փորձ ընդդէմ կայ-
սէր) բացուած դատը քննող դատարա-
նին արձակած վճիռն ի մահ կը դատու-
պարտէ Ռէնստորֆ, Ռիւբլա եւ Քիւհ-
լէր անուն ամբաստանաւորները :

Պէրլին 23 դեկտ.

Քրեակոյի դեռապատկարհուրդը մին-
չեւ յունվ. 5 յետաձգեց իւր նիստերը,
Ֆրանսացի լիազօրին դիտողութեանց
վրայ, որոց ոյժ տուաւ Գերմանիա,
մերժելէ յետոյ Միացեալ Նահանգաց
լիազօրին տաճարին, վերաբերմամբ
Քրեակոյի երկրին չեղծութեան :

ԲԱՆԱԽՈՐ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Յառաջիկայ տարւոյ օրացոյցի վիճա-
կադրական դիտելիքն ուշադրութեամբ
ընթերցայ, յօրինեալ ի Գեր. Հայր Օր-
մանեանէ :

Այս առթիւ կուգամ իմ դիտողու-
թիւն յայտնել խիզախութեամբ Ռուսոմասի-
րաց Ընկ. Գործ. ժողովոյ, իւր խորին
ուշադրութիւն հրաւիրելով հետեւեալ
կարեւոր կէտին վրայ, զոր չը տեսած
պէտք է լինի և որ չի կրնար ուշադրու-
թեան «միջոցակ» համարուել խմբագրու-
ղի կողմանէ, և ինձ համար համարուի
իւր պատուոյ խնդիր :

Այդ վիճակագրութեան մէջ նշանակ-
ուած տեսայ այնպիսի ընկերութիւն,
որ դոյուլթիւն չունի կամ անունը կայ
և ինք չկայ, այնպիսի ընկերութիւն՝ որ
տախտակն ստորին դուրս չէ ելած, և
վերջապէս խնամք նշանակուած տեսայ
այնպիսի ընկերութիւն՝ որ չորցած
կրնային դատ ուրիշ դոյուլթիւն չունի.
սակայն ցաւօք և դարմանմամբ՝ փոքրիկ
տող մը ընծայուած չլլալով տեսայ այն-
պիսի ընկերութեան մը անուան՝ որ
Միացեալ Նահանգաց յետոյ եկող
այն միակ ընկերութիւնն է, որ 7-8
տարիներէ ի վեր 5 դոյուլթիւն բացած
է Հայաստանի մէջ և ցարդ օրինաւո-
րապէս կը խնամէ զայն, իւր յատուկ
Վարչութեան և Տեսչութեան ներքեւ,
և աւելորդ չէ յաւելուլ նաեւ թէ վա-
ւերացեալ է Աղդ. ամեն պաշտօնական
մարմիններէ և խորհուրդներէ, և որ
մեծն է, ճանչցուած է ամբողջ Հայ աղ-
գէն. այս ընկերութիւն՝ որ ոմանց նը-
ման յատուկ թմբակահարն չունի, և
խօսքէ աւելի լալի միջիկ դործ կը սիրէ
«Խիզախութեամբ Ռուսոմասիւրաց ընկերու-
թիւնն» է, որոյ դոյուլթիւնն դժբաղ-
դարաւ ուրացուած կ'երեւի վերոյիշեալ
դանդաղութեամբ՝ որ բացորոշ կ'երեւի
նոյն վիճակագրական դիտելեաց մէջ,
և այս յայտնի իրողութիւնը պարզ մո-
ռացութեան մը արդիւնք համարելն՝
չափազանց պարզամտութիւն է. զի անց-
եալ տարի եւս սոյն վերոյիշեալ տեղի ու-
նեցած է արդէն, զոր յիշեալ ընկերու-
թեան Գործ. ժողովն տեսաւ ցաւօք և
հրապարակաւ բարեմաղթեց որ յառա-
ջիկային մէջ այս «անուշադրութիւն»
տեղի չունենայ, և առ այս ի պաշտօնէ
դրեց առ որ ակն է :

Ուստի անհատապէս իւր անդամ
նոյն ընկերութեան, իմ ցաւս կը յայտ-
նեմ հրապարակաւ այս մեղադրելի զան-
ցառութեան մասին, ոյր վրայ՝ որպէս
յիշեցի, յիշեալ ընկերութեան Գործ.
ժողովոյ խորին ուշադրութիւնն կը հրա-

ւերեմ, որ դոյուլթիւն ունի, անուն
ունի և կը համարուի ըսելու, անկէ
աւելի դործ՝ և այս օրհնուս իսկ հա-
րիրաւոր խիզախութեամբ յայտնեալ
և լոյս կուտայ իւր խնամոց ներքեւ.
ուրեմն դիւրին է հետեւեցնել որ «Վի-
ճակագրական» խմբագրոյն «արտա-
բերն» նկատումներէ կարելի է ներշնչեալ
ըլլայ, որով չէ ուղած սոյն ընկերու-
թեան անունը Օրացոյցին մէջ նշանա-
կել. և այս չէ փոյթ մեզ համար, վասն
զի այդ ընկերութեան անունը՝ թղթի
վրայ նշանակուած էի կամ չէի վրայ չէ
խնդիրը, այլ այն յոռի ուղղութեան՝
որ ժամանակէ մ'ի վեր ճարակի սկսած
է մեր կազմակերպեալ ընկերութեանց
«կարեւորագոյն» կարծուածին մէջ : . . .

Ամեն ընկերութիւն, որ յանուն
աղղային ուղղիկ կրթութեան և դատաւի-
արակութեան լոյս կը տարածէ մարդա-
սիրարար, ինձ համար «սուրբ» է, և
եւ չունիմ բնաւ ու երբեք չեմ կրնար
ունենալ նոցա դէմ որ և ինչ կիրք կամ
ատելութիւն, այլ մի միայն կը վաճա-
րիմ տեսնել զամենքն անկեղծութեան
զգացումներէ ներշնչուած և առաջնոր-
դուած՝ բանաւոր և անխտիր ուղղու-
թեան մը մէջ, որմէ միայն կարելի է
ստանալ աղղային կրթական դործոց
յայտնութիւն : Ս. Խ.

Կ. Պոլսի 4 դեկտ. 84

Դ Ր Ա Մ Ա Կ Ա Ն

Հայրցիկ, 11 դեկտ.

Ընթերց. Արժեքներ

Օսմ. Քոնս. դոյուլթեցալ	9,
» » բացուեցալ	9,
» » կէս օրին	9,
Նդիպտ. միացեալ Օսմ. Ռ.	70, 20
Ռուսիայի երկաթուղի Փր.	44, 25
Թրամվէյ Օսմ. Ռ.	285

Ընթերց. Դրամոց

Օսմանեան ոսկի	72,	100
Անդլիական »	»	110 18
Գաղղիական »	»	87 36
Բոլ	»	90
Գրիմից	»	51 15
Գառապն թուղթ	»	8 80
» արծաթ	»	39 10
Մէճիտի տարբ.	»	108 2
Վեցնոց	»	102 55
Հինգնոց	»	105
Մէթալիք	»	99 20
Մանր մէճիտ	»	105
Գառապ »	»	106 10
Ռուսմանական 5 Փրանքնոց »	»	75 20

Անօգուտ պարագայները չեմ ուզեր պատմել, վա-
սըն զի դիտէք արդէն որ ձեռնածուներու ձեռքն ին-
կած էի որք իրենց խրճիթին մէջ զննելով զիս իբրեւ վայ-
րենի երկտասարդ մը որ անձանթի երկրէ մը եկած է,
ուրիշներու կը ցուցնէին զիս :

Վանդակին սրահներուն մէջէն կուտային կերակուրս,
այս մասին դանդաղատելու բնաւ տեղի չունիմ, կերածէս
աւելի կուտային ինձ, երբ հասարակութեան առջև պի-
տի ելլէի, վանդակէն դուրս կը հանէին զիս, յայնժամ
այլանդակ զգեստ մը կը հագնէին ինձ, որ գոյնզգոյն
փետուրներէ շինուած էր. երբեմն գլուխս կը դնէին
կենդանի մօրթէ շինուած գլխանոց մը որ կարմիր,
կապոյտ, դեղին եւ կանաչ փետուրներով զարդարուած
էր :

Չեմ ուզեր պատմել ձեզ իմ դարմաշուծն, ի սկզբան
տեսայ իմ առջևս հոժ բաղմութիւն մը որ աչքերով կը
լափէր զիս, չեմ ուզեր նաեւ պատմել ձեզ իմ ընդդի-
մութեան ջանքերս ամեն անգամ երբ հարկ ըլլար իմ
գերս կատարել. կը բարկանայի, կ'ապտամբէի, կը հե-
ծեճէի, կուլայի, կը գարչէի :

Սակայն տես որ հարուած մը տալու՝ համար ինձ
ամենակն չէր ներուէր, այն իշխանութիւնն ունէր,
ինչ որ ունի կենդանեաց նուաճիչը. կը դողայի անոր
նայտածքէն և իբրեւ գերի կը հնազանդէի : Դիւշ մարտի-
րօսութիւն, անհոգ տառապանք, վասն զի աւաղ կղզա-
յի իմ անարգութիւն, ամօթս և մարդկային աստիճաննե-
րէ զրկուելս :

Այն հասարակութեան առջև որ կը ծախահարէր

Պ. Լակարտ հառաչեց եւ գաղտագողի արցունքները
սրբեց :

—Անձրեւ դադրեցաւ, շարունակեց Յովհաննէս.
ապաստանարանէս դուրս ելայ եւ սկսայ խոսերուն մէջ
ցաթկուտել մօտենալով պատուհանին որուն վրայ յառած
էին աչքերս : Չէի ուզեր ծածկուիլ այլ կուղէի որ տես-
նէ զիս :

—Դ՛հ, ուրեմն, հարցուց անհամբերութեամբ Պ.
Լակարտ :

—Նա տեսաւ զիս :

—Ո՛հ :

—Տեսնելով որ թեւերը և գլուխը կը շարժէր հա-
կըցայ վերջապէս ձեռնացի նշաններ կուղղէր ինձ, կար-
ծես կը կանչէր զիս : Յանկարծ տեսայ որ կերերար նա.
ուրիշ դէմք մը տեսայ, յետոյ ալ բան մը չտեսայ : Ան-
միջապէս սիրտս սեղմուեցաւ և առանց պատճառ դիտ-
նալու սկսայ լալ : Երկար ատեն մնայի այն տեղը ուր
կը դանդաղէի, սակայն ճերմակ կերպարանք ալ չե-
րեւցաւ պատուհանը : Անտառ վերադարձայ տխուր-
ութեամբ :

—Անկէ վերջը նսրէն տեսաւ :

—Հետեւեալ օր և դարձեալ միւս օր :

—Վերջը :

—Վերջը, պատուհանը դուրս էին և տախտակներ
դրեր էին :

—Նսրկալի բան : ա՛հ, հէ՛ք Յովհաննէս :

—Ինձ այնպէս թուեցաւ թէ երկրորդ անգամ կոր-
ծնցուցի իմ բարեկամս եղող այժը :

Գ. Վ. ՍՐՈՒԱՆՉՏԵԱՆՆՑ

ՀԱՄԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ

Հայկական գաղութացի տեղագրութիւնը, վիճակագրութիւնը, գեղըկական երգեր և այլն պարունակող խոստ հետաքրքրական և կարեւոր մի գործ, որոյ գինն է 10 դրուշ:

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒՂԻՐ

Ամեն տեսակ ոսկեղօծ օրացոյցներ, նորերով գաղութական պիտոյք, պատկերազարդ բարոյական պատմութիւնք, Գաղղիերէն գրութեանք և այլ հետաքրքրական գեղեցիկ իրեր կը վաճառին չափաւոր գներով, Պօլիս մաքսատան կարգ թիւ 46 Զ. Թորոսեան և Ընկ. դրաման մէջ:

Վարժարանաց համար մասնաւոր դեղ կը լինի:

ՀԱՅ ԹԻՅԱՎԱՃԱՌ

Թահլէլ Էօլայ, — Էֆէն Էօր, Բէ — 70
Այս վաճառատունը որ մէկ տարիէ աւելի ժամանակէ հետէ իւր յաճախորդները գոհացնելու ջանը չէ խնայած, կը ծանուցանէ թէ Զինատանի և ճապայի բերքերէն այս անգամ զանազան տեսակ (չայ) բերել տուած է յատկապէս, և կը խնդրէ սիրելի աղջկաններէ, մանաւանդ գաղութացի Հայ քրոջներէն, որոնք զի հաճին գէթ մի անգամ ի մտոյ տեսնել իւր աղջկաններն և փորձել թէ՛ տեսական լաւութիւնը, և թէ՛ գինը առաւելութիւնը:

20 Թրք. — 93 Դրշ

Ժ. Ա. Մ. Ս. Ս. Ս.

Գ. Լ. Ս. Վ. Վ. Վ.

Մահապարտութիւն

Էֆէն Էօր — 244

Իւր արհեստական փորձառութիւնը գնահատող Արգոյ հասարակութեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ՛ այս անգամ Բարիդու ամսին նշանաւոր գործարաններէն միոյն մէջ օլատրատու տուած է նշանակեալ գներով նմանը ցարդ չտեսնուած, կոթէն լարուող, ընտիր և խիստ ձեւաւոր ժամացոյցներ, որք ուսանողաց, գործաւորաց ճանապարհորդաց ի մի բան ամէն կարգի անձանց գործածութեան յարմար են, և որոց 20 տարի կանոնաւոր բանիլը կ'երաշխաւորէ եթէ տարին անգամ մը միայն իւրաքանչիւր:

Դաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք փութով և ճշգրտութեամբ կը կատարուին:

ՀԱՄԱՌՈՍ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Գաղութացի համար

Հին պատմութիւն Արեւել յոյսկոյց
Հարց Ա.

Երկրորդ տարագրութիւն

Յօդերը Մ. Մահապարտ

Կը գտնուի ամեն հայ գրաւորած աւայ քով. գինն 6 դրուշ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԴԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ

Հեղինակ

ՏՈՒՐՈՒՆ Ս. Ս. ՓԵՏՏԻՄԱՆԻԱՆ

Բաղաձայնութեամբ Տոքթոր մարգարէ յին պատմաւորական և ծաղկի հիւանդութեան վրայ կը խօսի իւր այլ երկասիրութեան մէջ, որ մաքու թղթի վրայ տպագրուած և բազմաթիւ լուսանկար և փորագրեալ պատկերներով դարձաւորապէս է: Այս գեղեցիկ մատենն, որոյ գինը 35 դրուշ է, կը վաճառուի Պօլիս, Գաֆաֆեան գրատունը, Ղալաթի, Բակոր Արշակ Եֆէնտի թղթավաճառանոցն, և Բերա, Լորէնց և Գէլլ գրատունը:

ԿՈՒՆԵԹ-ԻՒԼ-ԼՈՒԿԱՐ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՅՈՒՆՍԵՐԵՆԷ Ի ԹՈՒՐԻՔԵՐԵՆ

Աշխատասիրողը

Մէհմէթ Զեյթին և Մէհմէթ Ալթին
Պաշտօնէք Հասարակաց կրթութեան Դրամանութեան սենեկի

Հրատարակիչ Գաբէլի Պաշտօնէք
Այս բառարանն, պարունակած արեւստական և գիտական բառերու ծոխութեամբ, բացատրութեանց յստակութեամբ իւր տեսակին մէջ առաջինը կը համարուի: Այն գործը ցարդ հրատարակուած Ֆրանսիէն-Թուրքերէն բառագրոց վրայ սա առաւելութիւնն ալ ունի որ թուրք տառերով տրուած բացատրութիւններն լատին տառերով եւս նշանակուած են անոր մէջ, մասնաւորապէս ի դիւրութիւն օտարազգեաց:

Մասնաւոր խնամքով, գեղեցիկ և մաքուր տպագրութեամբ տետր առ տետր ի լոյս կ'ընծայուի Արամեան տպարանին:

Առաջին հատորն՝ որ երեսուն երկու երեսներով երեսուն և մէկ տետրակներէ բաղկացեալ է՝ տետր առ տետր հրատարակուելէ յետոյ կազմուած կը վաճառուի ի գին 60 դրուշ, արծաթի:
Բ. հատորին 19 րորդ տետրն եւս հրատարակուած է եւ կը վաճառուի ի գին 2 դրուշ, արծ. իւրաքանչիւրն:
Բ. հատորին 19 րորդ տետրին հրատարակուած լինելով բաժանորդագրութիւնը փակուած է:

ԳՐԱՎԱՃԱՌ-ԹՂԹԱՎԱՃԱՌ

Յ. ԱՐԱՄԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պատիւ ունին ծանուցանել արգոյ հասարակութեան և լոյրը դրամավաճառաց թէ, միակ աւանդական լինելով Ռ. Յ. Պէրպէրեան Էֆէնտի լոյրը գործոց, գներ վաճարողներն կը հրաւիրուին գիմել յիւրեանց վաճառատուն որ Պօլիս Պաճէ-Գարու Համալսարէն Ծառատէսի թիւ 34:

Ռ. Յ. Պէրպէրեան Էֆէնտի գործերը
Առաջին Տերեւք (միայն 1 օրինակ մնացած) 20
Գաղաքական Տնտեսութիւն 7 1/2
Հէրման և Տորթէա թղթավաճար 40
Հէրման և Տորթէա կալմեալ 13
Երկու բանախօսութիւնք 5
Ժողովրդեան Զրօսանքներն 4
Երեք Բանախօսութիւն ի մի կազմուած 40

ԱՂԱՂ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՆԱԽԱՐԱՐԱՆ

Պաշտօն-բազար Թամիլ փողոց թիւ 59
ճիշդ դէմ առ դէմ աղբիւրին

Մ. Հ. Տէօքմէճեանի վաճառատան մէջ կը գտնուին նպարեղիւնաց վերաբերեալ տեսն տեսակ ապրանքներ, որպիսիք են խաչ-վէ՛ սովորական, լաւ եւ ընտրադոյն (Մարմիլինքա). շաքար, թրիէսթէ, Մարմիլինք և Հօլանտայի, աշխարհ տեսակ լաւարմաշէթներէ դատ, Ֆրանսական բուն Ֆուրնիէ. Սիպիլի թարմ իւր Նաբօլի և Ճէնօլայի մարարօն ու չէհրիլէ. բրինձ՝ Մախաուսէ և Բիգօն առաջին կարգի. անուշեղենի և խմորեղենի յատուկ լաւագոյն աղււրներ. Բանտիլոյ եւ Այվալըքի ընտիր աճառ. քօլա, ձէթ, քարիւղ (կալ), ի մի բան, սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուի իր ամեն տեսակներով լաւագոյնն այն պիտանի բաներուն՝ որք առեւտրական սոյն ճիւղին կը վերաբերին:

Դիւերը գոհացուցիչ են:

ԱՊՐԱՆԻ ԶԿԱՅ

ՓՈՒՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կոստա լալէլի ճամբի դէմ թիւ 13 մի նոր գեղարան բացուած է, ուր գեղագրեր կը պատրաստուին փութով եւ մասնաւոր խնամքով, կը գտնուին նաեւ Եւրոպայէ եկած տեսն տեսակ պատրաստ գեղեր հատով կամ որ եւ իցէ քանակութեամբ, որքա նշանաւոր գործարաններէ ուղղակի բերել կուտայ իւր անուան:

Սոյն գեղարանի բացումը յոյժ օգտակար ծառայութիւն մ'է հասարակութեան, մասնաւոր նիւթական մեծ շահաբերութիւն ամեն անոնց որք իրենց փնտռածն ճշգրտապէս գտնելու համար գաղապարտուած են հեռաւոր տեղեր դիմել:

Պատուարժան յաճախորդները գնող չափաւորութեան հետ գեղորէկը ընտրութեամբ գոհացնելն իրեն սկզբունք ընտրող սոյն Տ. Ալահիլիւրեան գեղարանը, որ երկար տարիներէ ի վեր հոգաւոր եղած է Եֆէն-ճամբի Բալթալանէի դէմ՝ այս անգամ ամբողջապէս փոխադրուած է Կոստա լալէլի ճամբի դէմ թիւ 13:

Սոյն փոխադրութեան առթիւ Եւրոպայէ բերել տուած է խիստ թարմ հանգային ջրեր, Պօրոյի եւ Մարկայի գինիներ, զանազան ըմպելիք, անուշահոտք, եւ այլն եւ այլն:

Նշանաւոր է միանգամայն սոյն գեղարանը իւր Զկան լալի մասնաճիւղով, եւ յիշաւ յաճախորդք գմայլած են աղբարանց ընտրութեան, մաքրութեան եւ գնող չափաւորութեան:

Յիշեալ գեղարանը միշտ կը յաճախեն ծառայող եւ հոգաւոր բժիշկներ խնդրուած բժշկներու համար ալ պէտք է լոյր տրուի ժամանակին:

Վալաթիա հանրաժանօթ վաճառական Մինասեան Էֆէնտի որդի Տօքմէօր Մինասեան Էֆէնտի բարեհաճած է արդէն ուրբալթ օրեր ձրիաբար դարմանել աղբարաններն:

Ս. Զ. Դ.

Լրագիրս ձեռքէ կը ծախուի նաեւ Պաճէ-գարու ջրավաճառ Պօլիս և Յակոբ աղաներուն լուսնութը:

— Յովհաննէս, այս կնոջ գոգոյն կերպարանքը, ձեր յիշողութեան մէջ մնացած է:

— Այո, վառն դի իմ երազիս մէջ չառ անգամ տեսայ:

— Ս. Դ. չափ տարիներէ վերջը եթէ գարձեալ տեսնէք պիտի կրնաք ճանչնալ:

— Չեմ գիտեր, ոսկայն կը կարծեմ թէ այո:

— Շարունակեցէք բարեկամս, շարունակեցէք:

— Ուրբան որ կը յիշեմ, կը պատմեմ ձեզ այն բաները որք տպագրութիւն մ'ըրին վրաս, սակայն կարգաւ չեմ կրնար ըսել թէ այս ինչ բանը առաջ թէ վերջ տեղի ունեցաւ:

— Բաւական է որ կը յիշէք Յովհաննէս, ի՞նչ փոյթ եթէ կարգաւ չեք կրնար պատմել:

— Իմ ինքնազգացումներս ժամանակ մը եւս նոյն մտայ. սովորայն աղատութիւնս յափշտակեցին ձեռքէս, անշուշտ այնպէս դատած էին որ զիս վայրենութեան մէջ թողուլ փորձեալու է:

Դիւեր մը քրտնիւ մէջ մարդը եկաւ դիւս բռնեց. յանկարծ արթնցայ անոր գրկայը մէջ, զիս իւր հետ կը տանէր, զուր տեղը ջանացի զիս պաշտպանել, ամեն կողմէ գոց մօտ թող մը նետեցին զիս, որ ստորերկեայ տեղ մ'էր կամարը վրած:

Տարբա ի՞նչ էր. չեմ գիտեր. ո՞րքան ատեն մնացի բանտին մէջ, դարձեալ չեմ գիտեր:

Աստ իմ յիշողութեանս մէջ ամեն բան կը վերջանայ. այնուհետեւ բան մը միտքս չի գար. ամբողջ բանտարկութեանս միջոցին անասունի նման ապրեցայ:

Վերջապէս գերեզմանէս դուրս հանեցին զիս, կառք մը դրին մարդու մը հետ, զոր կը ճանչէի և ուրիշ երկու հոգիի հետ որք անձանօթ էին ինձ: Ամբողջ գիշեր ճամբորդեցինք. Յերեկը կանդ առինք և հետո գտնուողները պահ մը խօսակցեցան մարդու մը և կնոջ մը հետ որք հոն էին: Ճամբու մը վրայ էինք անտառի մը մէջ. տեղ: Ս. Դ. գէպը ճիշդ կը յիշեմ երէկուան պէս, եւ ուրախութիւնս մեծ եղաւ տեսնելով ծառեր, մարդագետին և թռչնոց երգերը լսելով զոր ժամանակէ մ'ի վեր կորսնցուցած էի:

Վերջապէս խօսակցութիւնը վերջանալով մէկ կառքէն ուրիշ կառք մը փոխադրուեցայ, այն ատեն հասկըցայ որ դրամով, ծախած էին զիս, մարդը և կնոջ տարին զիս, չափազանց դժ լինելով զիս գնելուն համար, հետաքրքրութեամբ կը տանէին զիս իւր տարօրինակ բան մը եւ մաղբերս կը խառնէին ձեռքով, կը կարծեմ մինչեւ լսել որ նոյն օրը դուրսեցին զիս:

Երբ անոնց առեւ հասայ որ չորս անիւի վրայ կանդեալ երկար եւ մեծ տուն մ'էր, տեսակ մը խղի մէջ բանտարկեցին զիս ուր հաղիւ լոյս կը մտնէր. սակայն, ան կարելի էր ոտքի վրայ կանգնիլ. Առժամեայ բանտ էր այս, վառն զի քանի մը օր վերջը երկաթէ վանդակի մը մէջ դրին զիս ուր քիչ մը լոյս կը մտնէր. Յարգի ծրար մը ունէի հետո որուն վրայ կրնայի պառկիլ եւ քնանալ. ինծի հետ ընտել խօսէր. կրաւորաբար եւ երկչտարաբար կը հնազանդէի իմ տիրոջս անարկներուն եւ նայուածքին, որ խաղաղան մը ունէր ի ձեռքին ինծի զարնելու համար: